

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

ADRES DER REDACTIE:
Dr Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 5.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

De harde les van een onvindbaar graf

Palestrina, Bach en Schubert klonken, toen daar die stoet trok naar de graven der gevallen helden in de Waalsdorper duinen bij Den Haag. De late middagzon scheen helder, toen de eersten kwamen; nog slechts het laatste avondrood blonk aan den hemel, uren later, en altijd nog trok die eindeloze stille stoet voorbij....

Roode, witte, gele, oranje bloemen, kransen en bouquets vormden een bonten overvloed. De bloemen stapelden zich op, gelijk het hart overkropt was van herinneringen, dien avond voor den nationalen feestdag. Zelden heeft H. M. de Koningin zoo ten volle de diepste gevoelens van ons volk vertolkt, als dien middag op de Vugtherheide; zelden heeft prof. Schermerhorn zoo ernstig en overtuigd gesproken als dien avond voor de radio; zelden in dit eerste jaar van vrijheid zijn onze gedachten zoo diep gevoerd tot den kern van het bestaan.

Er is dit eerste jaar in vrij Nederland zoo veel gebeurd. Er is zoo veel slechtheid, zoo veel kwaad, zoo veel onrecht geschied, dat men wel erkennen moet: ook hier werkten vijf jaar verdrukking dieper door, dan wij eerst vermoedden. En zoo volkomen terecht zijn bij de nationale herdenking allereerst diegenen herdacht, die tijdens den oorlog het verzet voerden. Hard, vastberaden, bereid tot het hoogste offer. Aan hen dankt Nederland zijn *recht* op vrijheid.

Thans het bittere, het scherpe, het beschamende contrast.

Er was ook in Indië... verzet, een ondergrondse, een illegaliteit. Er waren ook in Indië Nederlanders, Indo-Europeanen en Indonesiërs, die dwars door de bezetting heen onverzettelijk bleven. Te gevaarlijker, daar wat de Nederlanders betreft alleen de huidskleur al gevaar bracht voor ontdekking. Maar hoort nu, wat het rapport der Commissie-Van Poll hiervan, kort en sober, vermeldt:

„Voor de weinige overblijvenden van dit verzet is van regeeringswege evenmin belangstelling en waardering getoond als voor de gevallen illegale strijders.

Te Antjol bij Tandjong Priok rusten twee-honderdvijftig van deze door de Japanners daar ter plaatse

Overall, waar geen terreur en extremisme heerschen, ook op Java, en in gansch het geweldige gebied der Buitengewesten, is de bevolking verheugd over de terugkeer der Nederlanders; overal wenscht men samenwerking.

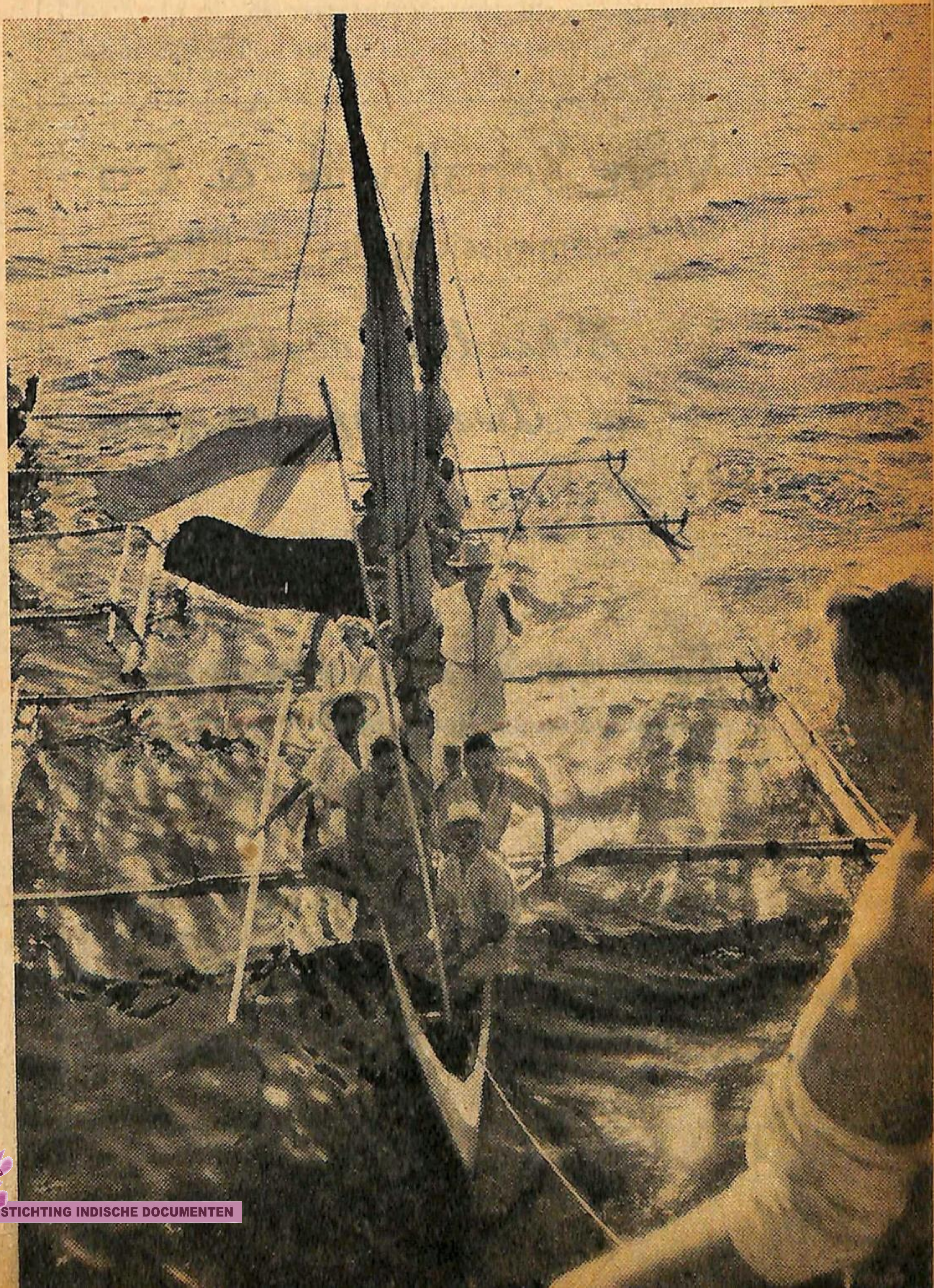
Hiernaast: Een Ambonneesche prauw voert de Nederlandsche vlag

geëxecuteerde Nederlandsche en Ambonneesche helden in een massagraf.

De Japanners hebben althans een betonnen plaat met een kleine omheining en een houten kruis er op aangebracht.

Thans is dit graf bijna onvindbaar. De omheining is grotendeels vernield, en het geheel is door alang-alang overwoekerd....

De Commissie beperkt zich tot vermelding van dit feit, „dat niet op zichzelf staat“ en stelt slechts de verbittering der Nederlanders over deze verwaarloozing vast. (Zie vervolg bladz. 5)

Een in 213 bladen

geplaatste oproep van organisatorisch geschoolde krachten leverde slechts **drie** reacties op, welke enigszins met de eisen overeenkwamen.

Nederland heeft echter dringend enige duizenden personen nodig, op de hoogte van de nieuwste methodes i.z. productieverhoging, kostenbesparing, exportbevordering, enz. (miljoenennota).

Vraag daarom even de nieuwe brochure AOW aan, waarin U een overzicht vindt van de eerste, unieke opleidingen:

- SALES — PROMOTION
(Verkoopsorganisatie, psychologie en marktanalyse)
- BEDRIJFSPSYCHOLOGIE
(Personeelsproblemen en psychotechniek)
- MODERNE BEDRIJFSADMINISTRATIE
(Budgettering, calculatie)
- WETENSCHAPPELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE
(Arbeidsstudie, planning, loon)
- LEIDRAAD VOOR BAZEN,

waarvoor over de gehele wereld (ook Amerika) grote belangstelling wordt getoond. U vindt daarin tevens inlichtingen over de andere sectie w.o. het *Psychotechnicum* en zij wordt U gaarne gratis toegezonden door

Nederlandsche Stichting voor Organisatie

NIEUW HOOFDKANTOOR

Achter St. Pieter 23—25 - Utrecht - Telefoon 16484

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIERTUIG,

„De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestrisico.

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

Van Schalkwijk & Co. Commissionnairs in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandsche Spécialité's

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

STEMPELS GRAVEERWERK
RUBBER
KOPEREN
STALEN
WARTNA
MOLEN
STRAAT 30
DEN HAAG
TEL. 114728
NAAM- EN INSTRUCTIEPLATEN-TRANSFERS

Rapport Nederlandsch-Indië 1946

In sommige dagbladen is zeer veel, in andere zeer weinig ontleend aan het Verslag van de Parlementaire Commissie Nederlandsch-Indië, samengesteld door de heeren M. J. M. van Poll, voorzitter, H. A. Korthals, H. J. W. A. Meijerink en Ch. J. I. M. Welter, leden en J. van Andel Gzn., secretaris.

Daar het zeker noodzakelijk is dit eerste samenvattende, objectieve oordeel over den gang van zaken te leeren kennen, worden er hier een aantal voornamen punten aan ontleend.

Ontbrak ons de ruimte niet, het zoude in extenso worden opgenomen. Want voor eenig oordeel over hetgeen in Indië geschiedt en nog geschieden zal, is kennis van dit rustig geformuleerd verslag van bevindingen bepaald onmisbaar.

De commissie oefent op onvoldoende en onjuiste voorlichting in Indië scherpe critiek; aan de voorlichting van Nederland omtrent Indië blijft eveneens veel haperen. Hier zou het eerste middel zijn:

meer papier.

Nu blijft onze samenvatting in een aantal punten noodgedwongen willekeurig en veel te summier.

1. De invloeden en gevolgen der Japansche bezetting op elk levensgebied en op alle verhoudingen zijn nog dieper geweest dan die der Duitsche bezetting hier-te-lande; de Japanners werkten met waarlijk duivelsche geraffineerdheid. Dit eene werd onveranderlijk nagestreefd: aanwakkering van rassenhaat; ophitsing, met de verfoeilijkste en leugenachtigste middelen, van Aziaat tegen Europeaan, van bruin tegen blank.

2. Is in de mannelijke interneringskampen ontzettend geleden, nóg erger was het in de vrouwenkampen. De uiterste vernederingen en de gruwelijkste mishandelingen waren aan de orde van den dag. Dat desondanks de geest over het algemeen ongebroken bleef vormt een der bewonderenswaardige bladzijden uit de geschiedenis van den Nederlandschen stam. Uitzonderingen daargelaten, zou de houding van de Nederlandsche vrouw, in de helsche omstandigheden der vrouwenkampen, 't onderwerp kunnen vormen voor een nationaal epos.

3. Een onderzoek inzake de militaire nederlaag is dringend gewenscht.

4. In de mannenkampen is door tal van hoogere ambtenaren een concreet plan opgesteld omtrent alles, wat na Japan's capitulatie zou moeten geschieden. Deze plannen zijn nimmer tot uitvoering gekomen door het optreden van het geallieerd opperbevel en de terugkeer der Brisbane-regeering.

5. Terwijl in Nederland de Londensche regeering aftrad en in het nieuwe kabinet de illegaliteit grooten invloed kreeg, kreeg in Indië die Brisbane-regeering de leiding in handen. De leden van den Raad van Indië, die actief deelnamen aan de voorbereiding der bestuursoverneming, werden ontslagen; dit ontslag droeg alleen formeel een vrijwillig karakter. De Raad van Departementshoofden wordt weinig geraadpleegd en heeft geen of weinig invloed op het beleid.

6. Onder de Nederlanders in Indië bestaat verbittering omtrent de wijze, waarop de geïnterneerde hoogere ambtenaren en hun voorbereiding voor de overneming van het bestuur na de capitulatie zijn genegeerd. Toen de Brisbane-autoriteiten landden waren zij slecht geïnformeerd.

Overal, waar wél terreur en extremisme heerschen, lijdt de bevolking. Zij wordt verdrukt, geplaagd, uitgeperst. Hiernevens:

Javanen vluchten heen, berooid van alles, tijdens de onlusten in Soerabaja.

7. In Indië doet het gezegde opgeld, dat er onder de uitgewekenen naar Australië zijn, die den oorlog hebben „gevierd” in plaats van „gevoerd” en dat ook heden ten dage nog ergernis wordt gewekt door libertinisme en luxe-vertoon te midden van een algemeene misère. Vóór de these, dat tijdiger optreden veel, zoo niet alles, had kunnen redden, vermeldt de Commissie: dat in Z.O. Borneo tijdig optreden met geringe macht een ontwikkeling als op Java in de kiem smoorde, dat de Japanners terstond na hun nederlaag zeer gewillig en onderdanig waren en dat, óók op Java en Sumatra, de bevolking de eerste 6 weken na de capitulatie welwillend en vriendschappelijk was jegens de Nederlanders.

8. In Indië meent men, dat dezelfde mentaliteit, welke de Brisbane-regeering er toe bracht de plannen der geïnterneerden af te wijzen, ook thans nog de gansche staatkundige situatie beheerscht. Daaruit verklaart men en de nonchalance ten opzichte van de gevallen helden, en het gemis aan belangstelling voor het lijden der kampbewoners, en het passeeren en ontslaan van ambtenaren uit de kampen, en het opheffen van den Raad van Indië, het negeeren van den Raad van Departementshoofden, het sterk persoonlijk regiem met de overwaardeering van de nationalistische beweging.

9. Er is in Indië geen vrije meningsuiting. De Commissie vermeldt het ontslag-Belonje — wijl zijn critiek de autoriteiten (lees: de Brisbane-groep) niet welgevallig was. Daartegenover staat een vrij uitgebreide pers der „Republiek Indonesia”, gedrukt in de drukkerijen der Nederlandsche bladen, die hun bezit niet mogen teruggeischen, omdat dit de „Republiek” zou provoceeren, terwijl de Nederlandsche bladen kennelijk valsche berichten en leugens niet mogen tegenspreken „wegens de subtiliteit der verhoudingen”. Een gelanceerd pertinent onjuist bericht, dat de Kamers der Staten-Generaal de Nederlandsche voorstellen al zou hebben goedgekeurd (de Commissie ging niet na, hoe dit bericht ter wereld kwam...) werd niet weersproken. De berichtgeving naar Nederland werd belemmerd door een zeer straf werkende censuur.

10. Het handhaven der gevangenkampen door de „autoriteiten” der „Republiek” vormt een der grootste beletselen voor de toenadering tusschen de Nederlandsche bevolkingsgroepen en de leidende figuren der Indonesische wereld.

Waar de bevrijding te laat kwam...
Op Borneo stierven duizenden Javanen als dwangarbeiders der Japanners; velen werden geëxecuteerd. Hierboven het stoffelijk overschot van een te Balikpapan gevonden Javanen, die met gebonden handen door de Japanners werd doodgeschoten...

11. De Commissie vermeldt uitvoerig de Japansche haatcampagne; ook de voorbereiding van de Republiek met Soekarno, Hatta e.a.; nochtans bleef de massa der bevolking allereerst zuchten onder Japan's terreur. „Er is geen twijfel mogelijk, of onmiddellijk na de capitulatie tot diep in de tweede helft van September was de houding der bevolking jegens de Nederlanders zéér vriendschappelijk. De bevolking kwam met vruchten en voedsel aan, eigendommen van geïnterneerden waren door vroegere bedienden bewaard; er was overal hulpvaardigheid en medeleven. Door geheel Java konden de Nederlanders vrij reizen. In N.O. Sumatra werden de Nederlanders op de ondernemingen met open armen ontvangen, mandoers en koelies drongen er krachtig op aan, dat zij zouden blijven; men kon ongestoord reizen van Medan naar Padang.

12. Het was op grond van deze geestesgesteldheid dat de kampbewoners overtuigd zijn, dat bij een onverwijld gezagsaanvaarding en terugkeer der geïnterneerde ambtenaren naar hun vroegere plaatsen de consolidatie der door de Japanners in 't leven geroepen republiek voorkomen had kunnen worden.

13. Op dit oogenblik is, buiten Java, de toestand aldus. In Zuid-Celebes staat het grootste deel der bevolking afwijzend tegenover de republiek. Op Ambon is de gezindheid nog feller tegen de republiek gekant. Dit geldt voor de geheele Molukken, waaronder men verstaan wil: Ambon met Ceram, Boeroe, Ternate, Tidore, Nieuw-Guinea en de daarbij behoorende eilanden. Ook op Timor wil men geen republiek. Op Flores, met 500.000 zielen, bestaan rust en orde — er zijn 50 man politietroepen. Men verwerpt de republiek voorts in Borneo, te Menado, op Bali en Lombok.

14. Bedroevend en chaotisch is de toestand op Sumatra; het uiteenvallen van Indonesië als eenheid, zoodra het Nederlandsch gezag is uitgeschakeld, is daar het verst gevorderd. In Atjeh hebben de Imams de macht in handen; geheele Oelebalang-geslachten zijn uitgemoord; de Imams peinen niet over de „Republiek“; zij willen het Atjehsche Rijk. Een volledig bewapende divisie van de keizerlijke Japansche garde, gelegerd in of bij Koeala Simpanj, moet de doorbraak der Atjehers naar 't Zuiden verhinderen. In de Bataklanden sloten de margahoofden zich aaneen en streeft men naar een groot-bataksch Rijk. Ter Noord-Oostkust hebben de pemoeda's, eenige duizenden gewapenden, de macht in handen; de Javaansche koeliebevolking verfoeit hen; overal zijn rooverbenden. De Maleische bevolking in deze streken staat nog wel achter de zelfbestuurders, die echter door de extremisten van hun macht beroofd en ten deele vermoord zijn. Typeerend in de Lamongs een uitlating der zelfbestuurders, dat de Javaansche kolonisten daar „een staat in den staat“ vormen. Nederlandsche troepen zijn in beteekenenden omvang op Sumatra niet aanwezig.

15. Op Java zelf heeft Bantam zich van de „republiek“ los gemaakt en een soort zelfstandigen staat gevormd. In andere groote deelen van Java heeft de regering der „republiek“ slechts zeer geringen invloed; zij is machteloos daar ter-

reur en roof te voorkomen. Menig lid van het „republikeinsche leger“, thans de T.R.I., loopt met verschillende insignes van allerlei gewapende organisaties in zijn zak en gebruikt die naar behoeven; de bevolking wordt beroofd en geplunderd. Slechts in één opzicht trekken al deze groepen één lijn: door terreur wordt getracht de bevolking terug te houden van contact met de Nederlanders.

16. Van deze terreur noemt de Commissie dan eenige sprekende voorbeelden en zij vervolgt:

„Een tiende van dergelijke gruwelen, elders gepleegd zou de wereldpers van verontwaardiging hebben doen trillen; hier echter moesten deze gruwelen maar liefst verzwegen worden, omdat zij in staat waren de opinie over de „Republiek Indonesia“ ongunstig te beïnvloeden; en een vooropgezette ideologie eischte nu eenmaal, in naam van democratie, vrijheid, zelfbeschikkingsrecht enz., dat ten gunste van deze republiek zou worden geschreven.

17. Tot nu toe heeft de republiek noch in de terreurmetho-

den, welke in haren naam worden uitgeoefend, noch in de leiding van haar machtsapparaat, zich kunnen vrijmaken van haar vitium originis: haar verwekking door de Japanners.

18. De Chineesche groep staat als geheel sympathiek tegenover het streven naar grootere zelfstandigheid, doch afwijzend tegenover een onafhankelijke republiek. Blijk werd gegeven van de gewaarwording der Chineezen, dat een erkenning der republiek voor hen zou beteekenen door de Nederlanders in den steek te worden gelaten, hun loyale houding ten spijt.

19. In nog veel sterker mate geldt dit voor de Indo-Europeesche groep. Zij heeft zich tijdens den oorlog tegen de Japanners zeer flink gehouden; zij staat allermint afwijzend tegenover de zelfstandigheid van Indonesië binnen het Rijksverband, maar zij vreest in een welhaast wanhopigen toestand te zullen geraken, wanneer het tot een erkenning der „Republiek Indonesia“ zou komen.

20. Van definitieve vervreemding tusschen de volksgroepen is, ondanks 3½ jaar Japansche propaganda en 8 maanden terreur van extremisten, geen sprake. In Batavia is de inheemsche bevolking en zijn ook de Chineezen weer rustig aan den arbeid, sinds men zich beveiligd weet tegen terreur; overal in het door de Nederlandsche troepen bezette gebied voelt de bevolking zich bevrijd van een zware terreur; in alle door de Nederlanders bevrijde dessa's is de toeloop om dienst te nemen bij de Nederlandsche politietroepen zoodanig, dat men lang niet allen kan aannemen.

21. Bij de Indonesiërs, die voorstanders zijn van nauwe samenwerking met de Nederlanders, wekken de geruchten over de instelling van de „Republiek Indonesia“ bittere reacties. Zij zijn ervan overtuigd, dat er dan voor hen in hun vaderland geen plaats meer zou zijn.

22. De Commissie formuleert nog eens de taak, waarvoor aan Lord Mountbatten de verantwoordelijkheid werd opgedragen; zij brengt in herinnering, hoe pas zes weken na Japan's capitulatie een zéér klein contingent Britsche troepen te Batavia aankwam. De Commissie heeft helaas niet met zekerheid kunnen vaststellen, welke oorzaken tot deze te late aankomst van te weinig troepen hebben geleid. Wel stelt zij over het beleid van generaal Christison vast, dat het de bedoeling heette te hebben zich buiten de politieke verhoudingen te houden, doch dat in werkelijkheid het gevolg was een zeer sterke begunstiging van de zich noemende regering der „Republiek Indonesia“. Verder zwijgt de Commissie over deze periode-Christison, die zoo diepe verbittering onder de Nederlanders wekte; zij is voorbij.

23. Aan de thans in Ned.-Indië bevelvoerende generaals en andere officieren der bezettende macht kan het niet worden toegeschreven, als nog wrijvingen bestaan. De Commissie heeft van hen de gunstigste indrukken meegenomen. Maar zij hebben zich te houden aan instructies en die komen in hoogste instantie van de Britsche regering.

24. Bij haar onderzoek naar de feitelijke verhoudingen is de Commissie tot de conclusie gekomen, dat de grondfout van den huidige toestand moet worden gezocht in deze omstandigheid, dat de door de geallieerden erkende souvereiniteit over Ned.-Indië in feite niet bij de Nederlandsche of Nederlandsch-Indische regering berust, maar bij de bezettende macht.

25. Ned.-Indië geldt volkenrechtelijk nog als bezet gebied. Er zijn nog altijd Japanners. De Commissie kreeg 19 April 1946 deze officieele gegevens. In totaal in Indië aanwezig: 283.545 Japansche krijgsgevangenen, waarvan slechts ontwapend 196.774 en slechts weggevoerd 98.684. Maar daar er 325.000 Japanners waren, zijn er ergens nog 35.000 óók gewapend, maar niet onder contróle. Zoolang dit voortduurt, blijft Indië bezet gebied en wordt de werkelijke soevereine macht door den opperbevelhebber der bezettingstroepen uitgevoerd. Zoo is al te duurzaam een toestand ontstaan, waarin de door de geallieerden erkende soevereine macht alle attributen der soevereiniteit mist en voor alle handelingen aangewezen is op de goedkeuring van den opperbevelhebber der bezettende macht.

26. De gevolgen van deze zonderlinge situatie — bongenootschappelijk gebied, waarop de soverain is teruggekeerd en dat niettemin nu reeds meer dan acht maanden lang als bezet vijandelijk gebied geldt — worden veel ernstiger wegens het feit, dat de bezettende macht op grond van de instructies harer regering als gedragsregel heeft moeten aannemen, dat de door haar erkende soverain op gelijken voet moet worden behandeld als de op diens territorium gevestigde zich noemende „regering”.

27. De Commissie heeft de beschikking gekregen over gegevens, die toonen, dat er verbindingen bestaan tusschen de „Republiek Indonesia” en communistische organisaties in het buitenland. Pamfletten, onder de inheemschen verspreid, bleken op een communistische drukkerij in Australië gedrukt te zijn.

28. De totale schade, door den oorlog toegebracht, wordt geraamd op 8 milliard gulden; een catastrophaal bedrag. Kapitaalsinvestaties voor herstel zijn slechts denkbaar, als ordelijke toestanden heerschen. Zeker zou ook de republiek in het buitenland geld kunnen leenen, maar dan op voorwaarden, die alle werkelijke macht aan den geldgever zouden brengen. Bedenklijk is de verarming der bevolking, het ernstigste probleem is op Java de voeding. Zoo mogelijk nog denkkelijker is de toestand van de volksgezondheid; de Commissie geeft daarvan vele voorbeelden. Ze besluit aldus:

„Mede in dit opzicht, gelijk in alle andere, moet worden gehoopt, dat het spoedig weder tot een innige samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs moge komen, in de eerste plaats ten behoeve van de zwaar beproefde volken van het overzeesche gebiedsdeel des Rijks, waarvan de zelfs thans nog grootendeels chaotische toestand de Commissie bij haar bezoek met zorg heeft vervuld, mede met het oog op den wereldvrede, die met een chaos op dit deel van den aardbodem niet kan zijn gediend.

onze kunstkalender

slechts f 1.25

De prijs van onze Kunstkalender is verlaagd op slechts f 1,25, uitgevoerd in drie kleurendruk, naar olieverf schilderstukken van v. Meeteren Brouwer, en verkrijgbaar bij de Schefferdrukkerij, Wijnstraat 47, Dordrecht, Postrekening 2456. Franco toezending. Afmeting 32 x 45 cm.

De Kalender bevat afbeeldingen van: Java, Curaçao, Sawahs op Java, Ossenkar, School Suriname en Strand Java.

Waar de bevrijding op tijd kwam...
Javanen, door de Japanners als dwangarbeiders naar Nieuw-Guinea gevoerd en daar door de Nederlanders bevrijd, terwijl zij verzwakt, vermagerd en uitgeput waren en lijdende aan vreeselijke ziekten.

Het Stelen gaat voort.

Terwijl men te Batavia, Den Haag en Londen confereert, gaat op Java het gewone leven voort.

Het gewone leven is zelfs in Batavia nog altijd een opeenvolging van perioden van rust, onderbroken door telkens weer even oplaaierend incidenteel verzet. Het normale leven in Batavia wordt ook gekenmerkt door het wonderbaarlijk naast elkaar bestaan van drie gezagsvormen, t.w. het Britsche militaire bestuur, de „republikeinsche regering” en ten slotte nog het Nederlandsch-Indische bestuur, hetwelk zich slechts hierin onderscheidt, dat het nog altijd de eenige wettige regering vormt.

Deze drie afzonderlijke gezagsvormen verhinderen niet allerlei incidenteele gevallen van willekeur. Een typisch voorbeeld heeft zich zeer recent voorgedaan. Tot een maand geleden was de bibliotheek van het Centraal Kantoor van de Statistiek nog volkomen intact. De Japanners respecteerden haar; de Engelschen vergaten haar; maar de nationalistien hebben haar niet vergeten. In Maart is nl. deze geheele bibliotheek weggehaald. En naar Jogja gebracht.

Dit moge een incident schijnen. Het is toch wel de vermelding waard als men weet, dat de bibliotheek van het Centraal Kantoor van de Statistiek de beste in haar soort was in geheel Oost-Azië en dat zij bestond uit 66.000 boekwerken....

(Vervolg van bladzijde 1)

Deze beperking ons niet opleggend, wijzen wij de les van dit nu schier onvindbaar graf. Het is een monument allereerst voor die twee-honderd-vijftig gevallen helden. Maar het is een schandeteeken tevens, dat getuigt met een onafwijsbare aanklacht tegen den geest van hen, die verantwoordelijk zijn voor deze miskenning van dat hoogste goed, waar deze helden hun leven voor gaven.

Eerst dan zal Indië van chaos, verval en ondergang gered worden, indien een Nederlandsch-Indische overheid een bewind zal voeren, dat niet langer de nobelste beginselen van onze roeping miskent. Dit beginsel: er is een Indië, waarin de Nederlanders evenzoo diep geworteld en waaraan zij evenzeer gehecht zijn als de Indonesiërs, en waarin hun bestaansrecht even sterk gefundeerd is. Deze roeping: samen, als gelijken, maar dan ook als medeburgers erkend en geëerbiedigd, met Indonesiërs, Chineezen en alle andere volksgroepen te werken aan die zware taak van Indië's herstel en wederopbouw.

Dat is de harde les van een vergeten graf....

Een goed Nederlander aan het woord

De heer W. Belonje was vele jaren hoofdredacteur van de „Indische Courant”, een zeer vooruitstrevend dagblad; vooral: orgaan der werknemers. Na den oorlog werd hij hoofdredacteur van het eenige te Batavia verschijnende blad „Het Dagblad”. Dit is een uitgave van de vereenigde Nederlandsche bladen te Batavia. Maar zij is afhankelijk voor papier en salarissen van medewerking der Indische autoriteiten.

Belonje is een onafhankelijk man; hij heeft, zeer rustig, zeer beheerscht en uiterst gematigd, de laatste maanden uiting gegeven aan de diepe bezorgdheid, die in vrijwel alle Nederlandsche en Chineesche, maar ook in Indonesische kringen worden gevoeld over het gevoerde beleid.

Deze bezorgdheid werd tot critiek.

Gevolg: de Indische overheid heeft den heer Belonje *gevoort tot ontslag*; hij keert eerlang naar Nederland terug.

Het oordeel over deze gedragslijn aan den Nederlandschen lezer overlatend, die gelukkig is in een sfeer te leven waarin democratie, persvrijheid en vrije meeningsuiting nog niet geheel tot holle klanken zijn verworpen, laten wij hieronder het voornaamste volgen uit een artikel in „Het Dagblad”.

Van Belonje. Van een Nederlander, Van een moedig man.

Alles wat begrensd, alles wat bepaald is, lokt uit tot probeeren en wordt een maatstaf van onze kracht. Alleen het onmeetbare, het niet omvatbare verschrikt ons.

Wat aanvankelijk in zeer duistere communiqués aan de Indische samenleving is medegedeeld, heeft een gevoel van onbehaaglijkheid gewekt. Wat daarna is uitgelekt, heeft ons verschrikt. Omdat het niet omvatbaar, onmeetbaar, omdat het een sprong in het duister is.

Wij wisten, dat zich, tengevolge van de fundamentele fouten bij den aanvang gemaakt, en van den invloed der internationale krachten, een afglijdingsproces aan het voltrekken was; dat het reeds zulke vorderingen had gemaakt, hebben slechts insiders kunnen vermoeden.

Deze allergewichtigste stonde in de geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden doet denken aan de donkere dagen, welke aan den tweeden wereldoorlog vooraf zijn gegaan. Ook toen een bezoek van een Britschen ambassadeur aan de hoofdstad van een zwaarbeproefd land. Runciman.... Daarna München, vervolgens Godesberg. En ten slotte de „uitlevering” van Tsjecho-Slowakije.

Zoover is het hier nog niet gekomen. Aan München zijn we nog niet toe. Maar we staan er dichtbij. In zijn voorsteden hebben we den voet reeds gezet.

Nu wordt het oppassen. Nu mag geen stap verder worden gedaan of ook onze geschiedenis zal van een „uitlevering” moeten gewagen.

Zal de Nederlandsche regeering, met Hubertus van Mook op St. Hubertus in conferentie bijeen, nog een stap verder gaan? Het lijkt ons niet waarschijnlijk en ook niet mogelijk na hetgeen zij eenigen tijd geleden aan de Kamer heeft medegedeeld.

„De regeering stelt zich op het standpunt”, aldus minister Logemann, „dat zij en geen andere de wettige regeering is, en dat zij niet een revolutionair gezag wil erkennen.” Nochtans wil zij met sommige *personen* overleg plegen „indien zij bereid zijn weer binnen het wettige gezag te treden”.

„Mislukt dit met de groep-Sjahrir, dan zijn ook anderen bereid om het Koninkrijk gezamenlijk op te bouwen. Ik denk daarbij in het bijzonder aan diegenen der buitengewesten, waar dit reeds thans met succes geschiedt, en ik denk aan velen op Java en Sumatra, die daartoe bereid zouden blijken indien de omstandigheden hun toelieten daarvoor open uit te komen.”

Loopen de besprekingen met Sjahrir vast, dan zou de regeering er niet aan twifelen dat „dan ook internationale erkenning zou vinden hoe hier medewerking (door de groep-Sjahrir) geweigerd zou worden aan plannen, die op zeer ruime wijze aan de Indonesische nationale aspiraties tegemoet komen”. De regeering is er daarom van overtuigd, dat zij „in dat geval kan rekenen op internationale instemming met die maatregelen welke alsdan noodig zouden zijn, al naar omstandigheden, om de eenheid van het Koninkrijk te verzekeren.”

In gelijken zin schreef en sprak de leider van de sociaal-democratische arbeiderspartij. „Met de regeering”, aldus jhr. mr. Van der Goes van Naters, „beschouwen wij het gezag van

het Koninkrijk der Nederlanden in Indonesië als het wettig gezag. *Dit is voor ons niet discutabel”.*

Uit deze verklaringen zullen nu de consequenties getrokken moeten worden.

Juist in het belang van een vrije evolutie naar hetgeen mr. Van der Goes van Naters aanduidde als „het doen overgaan van het gezag van het Koninkrijk der Nederlanden over zijn gebiedsdeelen in gezag van de gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden zelf” kan Indië niet langer blijven toeven in de sfeer van anarchie, bedreiging en terreur.

„Een natie met zelfbestuur,” zoo heeft dr. Van Mook eens gezegd, „kan niet worden gegrondvest op armoede, ondervoeding en economische verwoesting, en kan geen erkenning verwerven zoolang leven en bezit van onschuldige burgers worden bedreigd, minderheden worden geterroriseerd, zoolang vrijheid van meening en meeningsuiting worden onderdrukt.”

En dat gebeurt in de republiek die de Japanners in het leven hebben geroepen, met geen ander doel dan zich voor de toekomst een vaste plaats in dit deel van Azië te verzekeren. Het is daar alles fascisme wat de klok slaat; opzet en oorsprong, leer en leiding, leus en leugen, groep en groet. Alles, letterlijk alles is doortrokken van den fascistischen geest.

In dit milieu is voor de democratie geen plaats. In deze atmosfeer kan zij niet ademen. Democratie is geen bedreiging; afdreiging of terreur. Democratie is gedachtenwisseling. En ware gedachtenwisseling is slechts mogelijk daar waar de menschen vertrouwen in elkaar hebben en eerlijk de waarheid zoeken.

Het fascisme zegt: ik ben de heer, gij de slaaf. De democratie zegt: ik ben meester en gij ook. Het fascisme is haat, de democratie is liefde, naastenliefde.

Nederlandsch-Indië worde Indonesië. Een nieuwe eenheid. Maar dan een democratische eenheid. Geen eenheid in een dwangstaat. Alleen: eenheid in gemeenschapsbesef.

De Nederlandsche nationaliteit draagt het stempel van de verdediging der vrijheid. Het zou een miskenning van dit karakter onzer nationaliteit zijn wanneer op St. Hubertus de republiek erkend, de Japansche erfenis aanvaard wordt.

In zijn verbeterden strijd tegen den onmenschen vijand heeft het Nederlandsche volk waar gemaakt wat het Wilhelmus bedoelt het zijn prachtige strophe over het verdrijven van de tyrannie die ons het hart doorwondt. Het moet dat ook *hier* waar maken. Het moet ook *hier* tegen de tyrannie in, dwars er tegen in, kloek, taai en koppig. *Of* het zal geen volk der vrijheid meer zijn!

Nederlandsche voorlichting

Het in Bangkok verschijnende Katholieke weekblad „De Weg”, ons door een lezer in Siam gezonden, schrijft o.m.:

„Wanneer je dan in „Het Dagblad” of „De Uitkijk” of „De Nieuwsgier” of welk blad dan ook leest, dat in de haven van Priok het lijk van een Europeesch meisje werd gevonden, gespijkerd op een vlot en alle kenteekenen van zware mishandeling dragend; als je leest, dat in het Antjolkanaal nog steeds lijken van mannen, vrouwen en kinderen, waaronder babies van enkele maanden oud, worden gevonden, dat vanuit een boom twee kinderen van 8 en 14 jaar werden neergeschoten die nog uren onder de ergste pijnen op den dood lagen te wachten en als je weet, dat dit steeds doorgaat omdat duizenden en duizenden opgehitste Indonesiërs niet omwille der vrijheid moorden, maar om het moorden zelf, dan vraag je je af, of die berichten verder komen, of de wereld ze kent en niet nog steeds deze monsters aanziet voor het vrijheidsleger van een jonge republiek. En als je leest, dat Sjahrir een wapenstilstand voorstelt en er over gepraat zal worden, dan moet het toch wel aan de Nederlandsche voorlichting liggen, als de wereld niet snapt, dat er geen sprake kan zijn van een wapenstilstand, omdat er geen oorlog is tusschen twee naties, maar de geallieerden slechts bezig zijn de orde te herstellen in een land, waar een stelletje opstandelingen en muiters een schrikbewind trachten te voeren en dit doen op hun eigen manier, nl. door het bedrijven van wreedheden op weerlooze vrouwen en kinderen.”

Goede Indonesiërs aan het woord

Wanneer eens de tijd zal zijn aangebroken, om een balans op te maken van het Nederlandsch beleid inzake Indië sinds Japans capitulatie, zal men als een der meest onverklaarbare elementen daarin het feit onderkennen, dat van den beginne af alleen contact gezocht is met Indonesiërs, die op zijn best onwelwillend, doch veelal vijandig stonden tegenover de Nederlanders in Indië.

Er zijn *anderen*... Er zijn in de allereerste plaats de Indonesiërs van Borneo, Celebes, de Molukken, de Kleine Soenda eilanden, waar de Japansche bezetting niet intensief genoeg was met haar haatpropaganda om de volken dier eilanden van ons te vervreemden... En er zijn zelfs op Java en Sumatra talloze Indonesiërs, die onze vrienden zijn... En er is ten slotte die geweldige massa van tientallen millioenen, ook op Java en Sumatra, die niets liever wil dan samen met de Nederlanders weer aan het werk te gaan.

Maar *die* tientallen millioenen, Javanen en Sumatranen, zijn als door een ijzeren scherm van ons gescheiden.

Hieronder enkele stemmen van Indonesiërs, die *niet* door haat bezielde zijn en die *wel* overtuigd zijn, dat alleen in samenwerking met de Nederlanders hun land van ondergang gered kan worden.

Allereerst komt hier *Mr. M. Slamet* aan het woord, in zijn tweeden open brief aan H. M. de Koningin:

In de eenzaamheid en verlatenheid, door de terreur der zoogenaamde republiek geschapen om diegenen, die in eerlijke erkenning der werkelijkheid voor het Indonesische volk willen bouwen aan een waardiger toekomst dan thans nog door de leugen der Dai Toa in uitzicht wordt gesteld, heeft Uw boodschap nieuw vertrouwen gewekt en nieuwe hoop, dat duidelijker begrip zal groeien voor den dringenden nood van dat volk.

Elke dag van de maanden, die verstreken sinds ik, in de hartstochtelijke begaanheid om mijn volk te dienen, Uwe Koninklijke hulp mocht inroepen, heeft steeds duidelijker en schrijnender aangetoond, dat slechts gewelddaden en bedreigingen de talloze kundige en rechtschapen Indonesiërs verhinderen hun stem te leenen aan de waarheid en in geestdriftige bereidheid deel te nemen aan het werk van den wederopbouw. En waar er nog twijfel zou kunnen zijn in onze harten, daar stijgt uit de massa's der vreedzame millioenen onzer *desa's*, hoorbaarder en heftiger, de kreet van versmachting om weer in rust en vrede de padi te mogen zaaien op de velden, die thans droog liggen, omdat diegenen, die de akkers moeten ploegen en zorg dragen voor het bevloeien der sawah's door ronselaars en kwaadwilligen werden opgejaagd naar oorden, waar oorlog heerscht en dood.

Overal, waar door Nederlandsche troepen orde en veiligheid hersteld zijn, gaat de bevolking dankbaar weer aan het werk en worden normale toestanden hersteld. Zoo in en om Batavia: op Pasar Ikan wordt weer, als voorheen, de visch aangevoerd en men durft ze weer te verkoopen.

Doch, Majesteit, de weerklank van mijn open brief, getuigend dat ik neerschreef wat millioenen Nederlanders en Indonesiërs, in gelijkheid van gestemdheid en overtuiging hoopten en verwachtten, heeft grooter gevaar geschapen dan de dagelijksche verdachtmakingen en bedreigingen met ontvoering en dood, die mij thans in velerlei vorm bereiken, hetzij in donkere en duisternis gefluisterd langs den weg, hetzij straffeloos uitgeschreeuwd in pers en radio door diegenen, die, ik herhaal het, verraders waren in dagen van nood.

Zeer ten onrechte werd de publieke aandacht gevestigd op mijn persoon en dreigt daardoor afgeleid te worden van het werkelijk doel van mijn streven, dat nog steeds en dringender moet zijn: de bevrijding van het Indonesische volk van den door de Japanners en hunne handlangers gevoeden waan, dat een vermeende vrijheid slechts afgedwongen kan worden door moord en doodslag op weerloozen en onschuldigen.

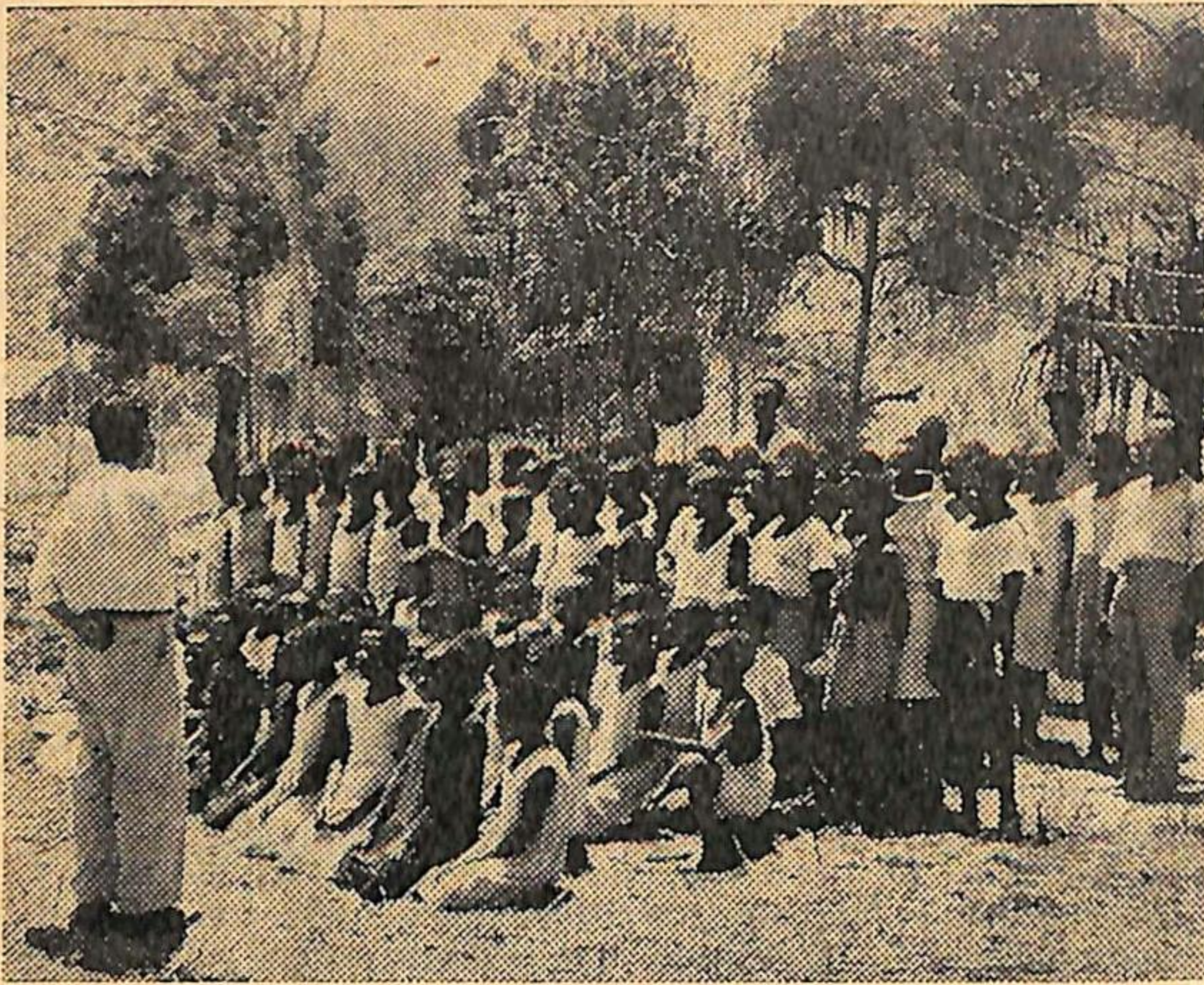
Want waar de nood zoo hoog is gestegen, dat de stem der menscheijkheid gesmoord werd en de ellende zoo nijpend is geworden, dat in de kille en koude harten zelfs geen treurnis meer is om den dood der gevoelens, daar moet het langer uitblijven van maatregelen tot leniging en verlichting ten slotte leiden tot wanhoop.

Majesteit, zoekend naar wegen om hulp te bieden, heb ik getracht in een aantal geschriften de oorzaken aan te toonen van den toenemenden chaos en ik heb geen aarzeling gekend toen ik met den vinger moest wijzen wie schuld had, aperte schuld aan de laagste der misdaden tegenover het eigen volk, dat in goedgezindheid en vertrouwen werd uitgeleverd aan een onmenselijke verdrukking; gisteren door de verdierlijkte agenten der Kempeitai, vandaag door de opzettelijk misleide en opgezwepte jeugd der fascistische benden van de republiek.

Doch zoover gaat de verwarring, dat de sluwe propaganda der fascistische leermeesters, gewetenloos gebruikmakend van de ontredde der wereld, haar leugen ingang kon doen vinden in het buitenland en zelfs in de meest vertrouwde kringen uwer eigen onderdanen een geheel verkeerden indruk heeft weten te wekken omtrent den waren aard en den werkelijken omvang der nooden van mijn volk.

In de teleurstelling om deze erkenning is bij mij de overtuiging gerijpt, dat het tegenover de ondraaglijkheid der ellende van mijn volk, dwingende plicht en noodzaak is de wereld naar waarheid in te lichten en, onder den drang der omstandigheden heb ik tegenover de vertegenwoordigers van Uw Gezag mijn bereidheid uitgesproken om zelf, over alle moeilijkheden heen, in Nederland, in Engeland en Amerika met klem

In Hollandia, op Nieuw-Guinea, repeteeren de Inheemsche kinderen met een Inheemschen onderwijzer de liederen, die zij zingen op Koninginnedag. In dit vroegst-bevrijde deel van Indië gebeurde dat zelfs alweer in 1944.

te betoogen het goed recht van mijn volk op begrip en steun, want daar toch mag, uit hoofde der nationale gezindheden, verwacht worden, dat er medeleven zal zijn voor een volk, dat door de schuld van misdadige zonen aan een tyrannie werd uitgeleverd, gelijk aan die, welke zij, Nederlanders en Angelsaksers, gruwelijk genoeg oordeelden om haar in een gigantisch offer van have en goed te weerstaan en te vernietigen.

Doch in de omgeving dergenen, die Uwe Regeering van voorlichting dienen, werd gearzeld, en gevreesd dat mijn eerlijke overtuiging en openhartig woord in Nederland en elders gesproken, de uit verwarring en politieke bewogenheid gegroeide meening, die thans heerschende is, in een door deze adviseurs niet gewenschte richting zouden kunnen beïnvloeden, en uit het besliste antwoord, dat mij heden gewerd, mocht ik vernemen, dat men te bevoegder plaatse ten sterkste gekant is tegen mijn voorgenomen reis.

Majesteit, de bitterheid van dit antwoord is zoo schrijnend, dat ik na ernstig en langdurig overwegen onwillig ben aan te nemen, dat het strooken zou met het belang van Nederland en Indonesië. En zeker niet, te oordeelen naar Uwe Boodschap van belangstelling, met Uw Koninklijk Inzicht.

Een andere stem is die van R. M. Notosotarso, Javaan, Christen en vele jaren lid van den Volksraad. Hij heeft, voor zijn vertrek naar Nederland, eenige malen getracht tot dr. Van Mook te worden toegelaten. Doch vergeefs.... Thans schrijft hij o.m.:

Het algemeen gevoelen was, dat Ir. Soekarno in verband met zijn houding gedurende de Japansche overheersching als „onderhandelaar” in deze critieke omstandigheden, waarvan het lot van de „repeoblik” afhing, voor goed had afgedaan; daarom werd thans getracht — om althans nog een schijn van waarheid te geven aan de bedoelingen van de nationale beweging en te doen voorkomen, alsof deze een uitvloeisel zou zijn van het nationaal bewustzijn — een ander als onderhandelaar te kiezen in de plaats van Ir. Soekarno, en wel een persoon, die voor zoover het zijn politiek verleden tijdens de Japansche bezetting betreft, zich in geen enkel opzicht had gecompromitteerd.

Het zou niet beleefd zijn Sjahrir te beschouwen als een „lokaas” voor de Geallieerden, c.q. Nederlandsche Regeering, maar de verdere ontwikkeling van zaken heeft niettemin geleerd, dat men in Regeeringskringen geneigd blijkt te zijn om met Sjahrir te komen tot het een of andere compromis.

De „eisch” van volledige onafhankelijkheid bleef evenwel

bestaan en in dit licht bezien zie ik niet in waar het staatsrechtelijk standpunt van de Nederlandsche Regeering en dat van de „Repeoblik Indonesia” zoo hemelsbreed van elkaar verschillen, waarom en waarover nog moet worden onderhandeld, tenzij binnen het kader van het Rijksverband een zoodanige oplossing zou kunnen worden gevonden, die aan de verdere ontwikkeling van Indonesië in geen enkel opzicht schade zou kunnen doen.

Want ik ben er van overtuigd, dat een onafhankelijk Indonesië op dit oogenblik catastrophale gevolgen voor Indonesië met zich zou brengen.

Doch afgezien van het bovenstaande komt het mij voor, dat in de allereerste plaats het gezag moet worden hersteld, terwijl het aan de Rijksconferentie aan de ronde tafel ware over te laten om te beoordeelen in hoeverre de voorgestelde wijzigingen in de staatsrechtelijke verhoudingen tusschen Nederland enerzijds en Indonesië anderzijds aanvaardbaar zijn te achten. Want zonder gezag is geen regeeren mogelijk en dit gezag moet worden gesteund door macht, niet alleen gedragen door wapenen, uitsluitend gericht tegen de volkomen uit den band gesprongen benden om aldus orde en rust te herstellen, maar ook geschraagd door de innerlijke overtuiging, dat de taak van Nederland in Indonesië nog niet is afgelopen, integendeel dat deze taak in verband met de gewijzigde internationale politieke verhoudingen, mede met het oog op het Handvest der Vereenigde Volkeren, eerst thans een aanvang neemt.

Ik zou het zelfs nog sterker willen uitdrukken door niet te spreken van een taak, maar van een roeping, die het Nederlandsche volk door God is opgelegd om het gindsche deel van het Koninkrijk der Nederlanden tot zelfstandige ontwikkeling te brengen en verder te leiden in de richting, die in mijn geloofsovertuiging opgesloten ligt. Ik zie niet in waarom de tot nu toe bestaande samenwerking tusschen bruin en blank — zoo wreed verstoord door Japan — niet weer volledig zal kunnen worden hersteld en ik geloof en blijf gelooven, dat eens de verdwazing zal verdwijnen en dat door de genade Gods de bezinning zal terugkeeren. Dan zal tevens de tijd aangebroken zijn, dat blank en bruin broederlijk naast elkander samenwerken om aan Indonesië een nieuw staatkundig gebouw te geven, dit te veranderen of te verbeteren, evenwel niet naar onze eigen inzichten, maar onder de wijze leiding Gods en dat wij Hem dan dit gebouw in ootmoed en volledig schuldbesef mogen opdragen als blijk van onze diepe dankbaarheid, dat het ons — Indonesiër en Nederlander — werd gegeven dit staatkundige gebouw op te trekken.

Ten slotte de stem van Overste Soerio Santoso. Javaan, officier in het K.N.I.L., verrichtte hij tijdens de Japansche bezetting illegaal werk; hij heeft zich consequent tegen den Japanner verzet en even consequent staat hij thans samenwerking van Nederlanders en Indonesiërs voor. Dit is de eenige Javaansche persoonlijkheid, niet tot het „kabinet”-Sjahrir behorende, die dr. Van Mook heeft laten deelnemen aan het overleg in Nederland. Overste Santoso verklaarde o.m.:

„Wij hebben”, aldus overste Santoso, „tijdens de Japansche bezetting projecten uitgewerkt, die min of meer een uitbreiding zouden genoemd kunnen worden van het plan-Visman en die uitgingen van het feit, dat in 1942 Indië full-steam onderweg was naar de autonomie. In 1942 naderde Indië die mogelijkheid, maar wat tijdens de Japansche bezetting is geschied heeft medegebracht, dat dit uitgangspunt niet meer kan gelden.

Wij zijn op alle terreinen minstens een generatie teruggeslagen. Het is onmogelijk voor de constructie van een nieuwe staatkundige organisatie aan te knopen aan het jaar 1942. Voor herstel van dien toestand van 1942 hebben wij thans een achterstand van ten minste vijftig jaren, indien wij geen hulp van buiten kunnen krijgen.

Wij hebben de milliarden niet. Ons spoorwegmateriaal kan nog één, hoogstens twee jaar mee. De geweldige kosten van vernieuwing kunnen wij niet dragen. Landbouwmachines en andere werktuigen, welke onmisbaar zijn, zelfs voor den geringsten wederopbouw, kunnen wij niet betalen.

Wij hebben hulp van buiten hiertoe zoo noodig, als ge nauwelijks kunt begrijpen. Wij zijn volkomen op anderen aangewezen, en welk land komt voor dezen noodzakelijken bijstand meer in aanmerking dan Nederland?

Wij hebben geen veldpolitie, geen stadspolitie, geen marechaussee, geen bestuurspolitie, kortom: geen gezagsorganen om tot herstel te komen. Voor het herstel is bovenal noodig een sterke uitvoerende macht.

Die is voor den huidigen toestand met Nederlandsche hulp te scheppen en de autonomisten van 1942 en de daarop volgende jaren — de groep dus, waartoe ook Sjahrir behoorde — ontwierpen dan ook een staatsregeling, waarbij het Rijksverband vooropstond, en waarbij het juist ook voor Nederlanders aantrekkelijk zou worden gemaakt in Indië te werken.

De „regeering-Sjahrir” worstelt ten eerste met de zaak van vestiging van haar gezag, maar hiertoe ontbreken de meest noodzakelijke middelen. Het „republikeinsche leger” is nog geenszins ondergeschikt aan het bestuursgezag van de „regeering-Sjahrir”. Maar er is meer, waardoor zij wordt geremd. Wij doelen op de verhouding met Jogja. Men moet het feit, dat Soekarno zich naar Jogja heeft teruggetrokken beschouwen als een beslissing, waarbij Batavia werd opgegeven en men zich naar het binnenland terugtrok om daar een republiek te vormen. Door groepen van met de Japanners samenwerkende Indonesiërs was een politiek van 100% ke-merdekaan voorbereid — 100% onafhankelijkheid. Na de capitulatie behield die groep, die uitnemende sprekers heeft, grooten invloed op de massa. Die invloed is geconcentreerd in het bastion van Jogja in de personen van Soekarno en Hatta en naaste omgeving. Sjahrir's verlangens zijn gematigder, maar Sjahrir staat niet geheel vrij. Hij weet zeer goed de grenzen van bereikbare mogelijkheden. De verstandige gematigden onder zijn ministers zien in, dat een regeling moet getroffen worden met zoo min mogelijk tijdverlies.

Het herstel van Indië behoeft zoozeer den bijstand van Nederland, dat ik U zoo nadrukkelijk mogelijk zou willen vragen te doen wat U kunt om het défaitisme, waarvan ik tot mijn teleurstelling in Nederland verneem — speciaal onder de jeugd, die meent, dat daar in Indië geen toekomst meer voor haar te vinden is — tegen te gaan en daarvoor te doen, wat ge kunt. Wordt het niet overwonnen, dan zal Indië daardoor onnoeme-

Waar terreur heerscht, heerscht de honger. Tijdens de onlusten te Soerabaja zocht de uitgehongerde bevolking zelfs voedsel tusschen puinhoopen en vuilnis.

lijk moeten lijden en schiet Nederland in zijn taak en verantwoordelijkheid oneervol te kort.

Laat Nederland niet vergeten, hoezeer Nederland en Indië op elkaar zijn aangewezen; als van beide kanten eerlijk wordt gewerkt, is er voor beiden geluk en welzijn mogelijk.”

Zoo spraken drie Indonesiërs. Men kan slechts hopen op een toekomst, waarin de verantwoordelijke Nederlandsche autoriteiten meer gehoor aan DEZE stemmen zullen geven en liever met DEZE Indonesiërs zullen samenwerken om het nieuwe Indie op te bouwen, dan met hen die, kers-versch van de conferentietafel op de Hooge Veluwe, ons „kruidenierspolitiek” verwijten. Komt die toekomst niet spoedig, dan zal het te laat zijn. Voor Nederland en voor Indië...

Een gesprek met Gouverneur Brons van Suriname

Een redacteur van het A.N.P. heeft dezer dagen een onderhoud gehad met den Gouverneur van Suriname, Mr. J. C. Brons, die — zooals bekend — thans met verlof hier te lande vertoeft.

Allereerst kwamen in dit gesprek de groote wijzigingen aan de orde, welke de afgelopen oorlog in economisch opzicht in Suriname heeft teweeggebracht. Terwijl Suriname, aldus de Gouverneur, vroeger bij uitstek een landbouwland was — er werden o.m. suiker, koffie en rijst geëxporteerd — heeft thans de bauxiet-exploitatie haar stempel op het land gedrukt. In den oorlog toch was Suriname een der voornaamste bauxiet-producenten ter wereld en ook thans is de productie daarvan nog van zeer groot belang. In verband hiermede gaf Mr. Brons de volgende cijfers. Voor den oorlog werd er 500.000 ton bauxiet per jaar geproduceerd. Tijdens den oorlog steeg dit tot 1.600.000 ton per jaar. Tegen het einde van den oorlog daalde de productie belangrijk en wel tot 50.000 ton per maand, doch thans is zij weer stijgende.

De bauxiet-industrie is door twee maatschappijen ter hand genomen, de Surinaamsche Bauxiet-Maatschappij, welke in hoofdzaak met Amerikaansch kapitaal werkt, en de Billiton-

Maatschappij, die zich sinds 1942 op dit terrein beweegt.

Daar de bauxiet-industrie hogere loonen kan betalen dan de landbouw, heeft deze laatste hierdoor vele werkkrachten verloren. Vele koffie-plantages heeft men door gebrek aan werkkrachten moeten stil leggen, terwijl het aantal arbeiders, werkzaam bij een der suikerondernemingen, daalde van 4000 tot 800.

Tijdens den oorlog heeft ook de aanleg van defensie-werken vele arbeiders aan den landbouw onttrokken. Na den val van Frankrijk had Fransch-Guyana de zijde van Vichy gekozen. Men moest hierdoor met de mogelijkheid rekening houden, dat de Duitschers op een gegeven oogenblik dit gebied als uitvalpoort zouden gaan gebruiken. In verband hiermede heeft men in Suriname langs de Oostgrens uitgebreide verdedigingswerken aangelegd.

Sprekend over de verschillende Surinaamsche bevolkingsgroepen, legde Gouverneur Brons den nadruk op het feit, dat 52% der bevolking — welke thans, de Indianen en Bosch-negers niet medegerekend, ongeveer 170.000 zielen bedraagt — uit Aziatische immigranten en hun afstammelingen bestaat. In Suriname telt men thans ruim 50.000 Britsch-Indiërs, ruim 35.000 Indonesiërs en eenige duizenden Chineezers.

De immigratie van de Britsch-Indiërs heeft omstreeks 1875 een aanvang genomen. Over het algemeen hebben zij hier zeer goed kunnen aarden. Een der oorzaken hiervan is, dat zij hier

van den druk van het kasten-stelsel zijn bevrijd. In den oorlog hebben zij verhoudingsgewijze veel geld verdiend en zij hebben dit ook weten te behouden. Zij vormen thans een welvarenden middenstand. Men kan tegenwoordig bij hen een verhoogde politieke belangstelling constateeren, o.a. ten gevolge van het feit, dat velen hunner de voor het kiesrecht vereischte inkomengrens van f 800 hebben overschreden.

De immigratie van Indonesiërs dateert — zooals bekend — van ca. 1895. Ook zij voelen zich in Suriname volkomen thuis. Dit blijkt o.m. uit het feit, dat zij na hun contract de keus hebben om of naar hun geboorteland terug te keeren of in Suriname te blijven, in welk laatste geval zij een uitkeering van f 100— ontvangen en dat zij dan met een meerderheid van 80% het laatste kiezen. Politieke belangstelling hebben zij over het algemeen weinig.

Zowel Britsch-Indiërs als Indonesiërs staan zeer loyaal tegenover het Nederlandsche gezag. Op een desbetreffende

vraag antwoordde Mr. Brons, dat de gebeurtenissen in Indonesië bij de Surinaamsche Indonesiërs geen enkele reactie hebben teweeg gebracht. Als men hun vraagt, wat zij van die gebeurtenissen denken, antwoorden zij in den geest van „dat moeten de heeren daar zelf maar uitmaken”.

H. M. de Koningin en de verdere leden van het Koninklijk Huis zijn in Suriname, bij alle bevolkingsgroepen, zeer geliefd. De ontvangst van Prinses Juliana en Prins Bernhard bij hun bezoek aan Suriname in den oorlogstijd is overweldigend geweest.

Zijne Excellentie eindigde met de mededeeling, dat hij in ons land een verhoogde belangstelling voor Suriname had opgemerkt en hij zeide te hopen, dat deze belangstelling nog meer zou stijgen en zich tot alle kringen der bevolking zou gaan uitstrekken.

Correspondentie uit: Batavia, Soerabaja, Lombok, Bandoeng

Speciale correspondentie van „Oost en West”

uit BATAVIA De „Atoompasar” verdwenen

De welbekende atoompasar te Batavia, die zich sedert de bevrijding voortdurend uitbreidde en geheel Noordwijk besloeg, is verdwenen en daarmee een van de weinige kleine genoëgens, welke het tegenwoordige Batavia zijn bewoners kon bieden.

De atoompasar was een noodzakelijkheid, maar ook een vermaak. Men wandelde langs de kraampjes, waar Chineesche en Indonesische kooplieden van alles te koop aanboden. Hier kon men dingen vinden, die men overal elders ter wereld niet kon krijgen (b.v. stalen Everreadylampen) en hier kon de beroode ex-geïnterneerde of ex-krijgsgevangene zich weer eenige noodzakelijke of luxe-artikelen aanschaffen, tenminste indien hij over voldoende geld beschikte, want de prijzen waren hoog, zeer hoog zelfs.

Booze tongen beweerden wel, dat men op de atoompasar des morgens kon zien wat den vorigen dag uit de schepen te Tandjong Priok was gelost. Of dat zoo was is niet te bewijzen, maar een feit is het, dat men niet moest informeeren waar deze aantrekkelijke zaken vandaan kwamen. Boekenstalletjes bevatten geheele bibliotheken, soms met de ex libris van den vorigen eigenaar er nog in of met stempels van de instellingen, in wier bezit deze soms waardevolle boeken in normale tijden waren en als vaststaand kan worden aangenomen, dat het grootste deel van de aangeboden waren niet op eerlijke wijze was verkregen. Van alles kon men er vinden, geheele winkel-inventarissen werden bij stukjes en beetjes verkocht en zelfs gebeurde het mij op zekeren dag, dat ik tusschen oude borden, kopjes, glazen enz. in een rommelkraampje een borstbeeld ontdekte van... Mussert. Vermoedelijk wist de verkooper niet wat het voorstelde; hij had het beeldje, dat ongeveer vijftien

centimeter hoog was en van grijs porcelein was vervaardigd, keurig bevestigd op een zwart houten voetstuk.

Wat de Scheveningsche Pier vroeger op Zondag was voor Den Haag was de Atoompasar voor het Batavia van heden. Iedereen ontmoette er iedereen en ook zonder geld kon men zich amuseeren met rondkijken. En voor de koopers was er dan nog de sport van „tawarren” (afdingen) die door sommigen met ware virtuositeit werd beoefend.

Men zag er personen van alle landaarden: Chineezers, Indonesiërs en Arabieren als verkoopers, Europeanen, Indo-Europeanen, Britsche, Australische en Britsch-Indische soldaten als koopers, terwijl den laatsten tijd een groot deel van het publiek gevormd werd door de Nederlandsche militairen, die met de aanduidingen van hun plaats van herkomst, zooals Zeeland, Veluwe, Friesland, enz. op hun mouw, hier de eerste lessen kregen in het Maleisch en in het tawarren.

En nu is de Atoompasar verdwenen. Op Maandag 15 April werd een aanvang gemaakt met het opruimen, dien dag was het gedeelte van de Harmonie tot het gebouw van de Ned. Ind. Excompto Mij. verlaten en den volgenden dag was ook het restant van de kraampjes niet meer bezet. Alleen de levensmiddelenpasar aan de overzijde van de Kali, op Rijswijk, was nog in volle bedrijvigheid, maar daar is geen aardigheid aan.

Maar een goede zakenman laat zich niet spoedig uit het veld slaan.

Dinsdagmorgen kon men aan het Koningsplein Noord weer een schuchter begin zien van een nieuwe Atoompasar, maar het is toch niet het echte.

Er waren veel kraampjes opgebouwd, er waren veel verkoopers-in-spé, maar de meeste kraampjes waren verlaten en ledig. Misschien stond ook die terughoudendheid in verband met het feit, dat er geen toestemming was gegeven van officieele zijde om hier een pasar op te zetten en is men eenigszins bevreesd voor al te nieuwsgierige leden van de militaire politie. De tijd zal het leeren.

Maar Batavia betreurt het verdwijnen van de levendige markt op Noordwijk, al zal het wel juist zijn, dat het een verschijnsel was, dat bij het normaler worden van de omstan-

digheden moest verdwijnen. Officieel werd tenminste dit als reden opgegeven, alsmede dat er veel gestolen goederen werden verkocht en goederen, die niet op de pasar, maar in de toko thuis hooren.

uit SOERABAJA

Het leven herstelt zich in Soerabaja

Bij een beschouwing van den huidige algemeenen toestand te Soerabaja, merkt men twee tamelijk contrasteerende verschijnselen op.

In de eerste plaats is daar het uiterlijke stadsbeeld. Soerabaja's straten waren eind Februari en begin Maart j.l. nagevoel doodsch en verlaten.

Slechts langzaam keerde de burgerlijke bedrijvigheid in deze periode terug. Thans, in de eerste week van April, is het weer druk langs Soerabaja's hoofdverkeersaders, zooals Toendjoengan, Palmenlaan, Kaliasin, Darmo, zoowel wat militair als burgerlijk verkeer betreft. In het algemeen kan een niet onbelangrijke mate van vooruitgang geconstateerd worden. Het leven gaat weer bijna normaal zijn gang, het ongemak van onvoldoende watertoevoer buiten beschouwing gelaten.

Niet alleen de industrieën zijn weer bezig op gang te komen, doch ook de particuliere instellingen en handelslichamen beginnen geleidelijk aan weer hun werkzaamheden te hervatten. Behalve de banken zijn ook diverse maatschappijen en instituten bezig hun personeel te verzamelen en hun organisaties op te bouwen.

Naast industrie- en handelsstad was Soerabaja ook marinestad. In dit opzicht is er eveneens een opleving van de oude

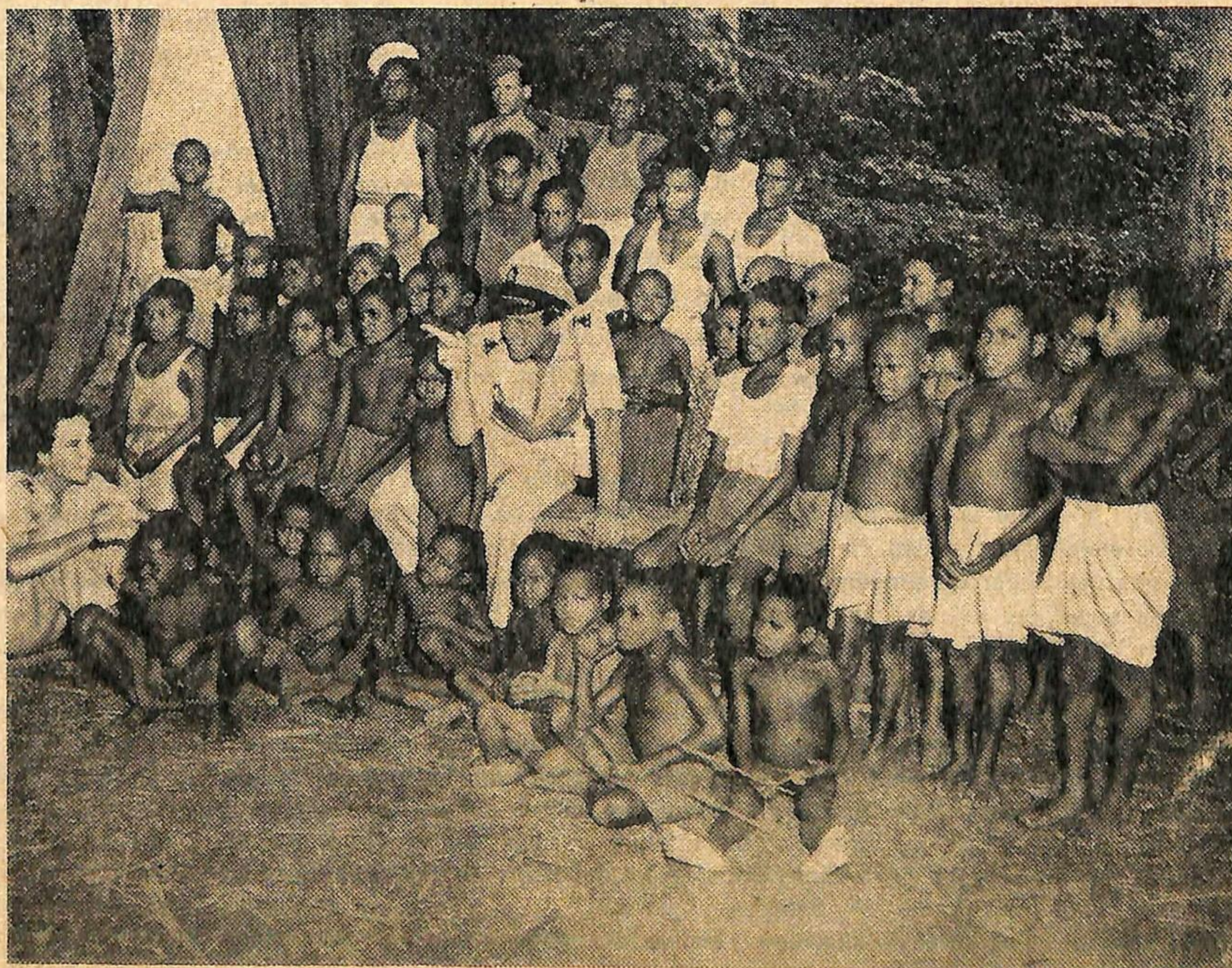
traditie te constateeren. Menige zwierige matrozenmuls kan men thans weer in deze stad ontmoeten. Vermaak en ontspanning zijn wel niet in overweldigende mate aanwezig, doch men kan weer dansen, zwemmen, voetballen, tennissen. Het zwembad Tegalsarie, met bijbehorende danszaal, is iederen Zondag voor het publiek geopend. De diverse tennisbanen in de stad zijn weer in gebruik genomen; er worden zeer spannende voetbalwedstrijden georganiseerd. Ook bioscoopbezoek is mogelijk, het Rex-theater en het Maxim-theater draaien bijna de geheele week; voor kaartjes kan men terecht bij het Welfare-department van de Amacab.

Achter dit uiterlijke beeld van terugkeerende bedrijvigheid grijnst echter de ernst van den militairen en economischen toestand. In de randwijken van de stad vinden weer infiltraties en schietpartijen plaats. Economisch wordt de Soerabajasche bevolking thans zwaar getroffen door de gevolgen van de muntzuiveringsmaatregelen, nl. de sterke stijging der prijzen en het uitbetalen van de salarissen in nieuw geld.

Wij behoeven hierover niet lang uit te weiden, het komt er nl. voor den gemiddelden burger op neer, dat men thans met hetgeen men ontvangt aan salaris of steun slechts de helft of nog minder kan koopen van hetgeen men voor hetzelfde geld kon krijgen vóór de invoering van de muntzuivering. Nog steeds stijgen alle prijzen.

Ter illustratie mogen de volgende cijfers dienen:

Begin Maart kostte een kilo vleesch f60.— tot f80.— (jap. Crt.), eind Maart, met eenige dagen verschil, resp. f120.— en f150.—, terwijl de prijs nu f200.— is. Betaalt men echter in nieuw geld, dan moet men f9.— of meer betalen, hetgeen dus neerkomt op ruim f300.— (J. Crt.). Garnalen kosten thans f150.— (J. Crt.) per kilo, begin Maart nog geen f100.—. Rijst en suiker kostten begin Maart omstreeks f6.— per kilo, thans circa f15.— per kilo. Doch ook tusschen eind Maart en begin April zijn diverse stijgingen te constateeren. Versche groenten worden hoofdzakelijk vertegenwoordigd door kangkoeng en bajem. Deze kosten eind Maart resp. f0.10 en f2.— per bosje,

Zoo is de verstandhouding in bevrijd gebied, waar de „Repoeblik” niet heerscht. Dr. Hage en een Nica-zuster midden tusschen de kinderen der Papoea's

thans f0.25 en f5.— per bosje. Eieren kostten in de laatste week van Maart f18.— per stuk, thans f25.— per stuk. Kleine visch kostte f7.50 per stuk, nu is de prijs f15.—. Klappers kostten begin Maart f8.— per stuk, nu f35.—. Sommige prijzen zijn constant gebleven. Tempeh en tahoe kosten nog steeds resp. f2.— tot f2.50 en f1.— tot f1.50 per plak. Roode uien kosten f200.— per kilo, witte uien f2.50 per stuk. Vruchten zijn nog steeds zeer schaarsch, een kam pisangs kost minstens f30.—, djerook keprok f10.— per stuk.

Deze prijzen gelden op de pasars Kepoetran (Darmowijk) en Tjindilan (Kapassari). Deze pasars liggen dicht bij de bewoonde wijken, doch tevens dicht bij de peripherie der stad, zoodat men mag aannemen, dat zij niet overdreven hoog zijn door transport over verren afstand van de desbetreffende producten.

Overigens wacht men te Soerabaja nog steeds op een distributie van goederen en artikelen, zooals te Batavia geschiedt. Algemeen voelt men, de berichten over volle pakhuizen te Batavia lezend, zich achteruit gesteld bij de hoofdstad. Di klemt hier te meer, omdat de Soerabajasche burgerij, een klein aantal gelukkigen uitgezonderd, een groot deel van haar bezittingen heeft verloren. En velen verloren alles, wat zij eens bezaten....

uit LOMBOK

De Nederlanders Hartelijk Begroet

Op 28 Maart meldde de voorlichtingsdienst van het K.N.I.I., dat in den morgen van Woensdag 27 Maart, het eerste bataljon van het Bali-detachement, onder commando van Majoor van Beek op de Westkust van Lombok geland was. De geheele operatie stond onder leiding van den overste Termeulen. Met de regelmaat van een uurwerk werd het van tevoren opgesteld plan ten uitvoer gelegd: binnen enkele uren had de hoofdmacht van onze troepen de hoofdstad Mataram bereikt. Langs den ganschen weg waren onze soldaten reeds populair: onder het omhoog steken van den duim schreeuwde de bevolking: „Gadja Merahl!” Het Bali-detachement draagt nauwelijks een Roode Olifant als embleem. In Selong, nabij de Oostkust, heeft de bevolking drie portretten van Koningin Wilhelmina plechtig aan den militairen commandant overhandigd; men had deze portretten tijdens de Japansche bezetting keurig bewaard.

Niet tevreden met eenige vluchtige indrukken heeft één der correspondenten met vertegenwoordigers der verschillende bevolkingsgroepen gesproken. Hij kwam van hen o.m. het volgende te weten:

De Japanners met hun „sfeer van gemeenschappelijke welvaart” zijn hier wel is waar niet met vreugde, doch ook weer niet onvriendelijk ontvangen. Gezinnen, die naar het platteland waren gevlucht, keerden spoedig naar de steden terug. Slechts weinigen begrepen, dat er van deze „godenzonen” geen heil te verwachten was. Na een paar maanden zag vrijwel iedereen wel in, dat men het slachtoffer was geworden van een schrikbewind.

Na enkele maanden militair bestuur kwam de „Minseibu”, d.i. Civiel Bestuur. Hiermee trad een nieuwe periode voor Lombok in; irrigatiewerken werden verbeterd en uitgebreid, want de landbouwopbrengst moest tot het uiterste worden opgevoerd. Eveneens werd de katoenteelt uitgebreid, doch ook hier was de opbrengst voor de regeering bestemd.

Voor gewassen als cassave, katjang en kedel bleef nagenoeg

geen plaats meer over. De katoen werd niet ter plaatse verwerkt, doch gerequireerd, de huisweverijen lagen stil en de bevolking moest in jutezakken loopen. Van de veestapel werd niets uitgevoerd, doch de slacht voor gedroogd vleesch, dat door het leger werd gebruikt, was zoo enorm, dat ook hier van roof op groote schaal gesproken kon worden.

Door de groote vraag naar hout, leden boschbouw en klapper-teelt veel schade. Vruchtdragende klapperboomen werden bij duizenden geveld. Vele mannen uit de dessa's werden opgeroepen als „vrijwillige werkers”; zij moesten arbeiden aan verdedigingswerken en honderden zijn nooit teruggekeerd.

Zoo verlangde iedereen naar den ondergang van Japan en de bombardementen op Lembar, Ampenan en andere plaatsen brachten vreugde, hoewel daarbij slachtoffers vielen.

Lombok heeft ongeveer 910.000 inwoners en de bevolking maakt er een gezonder, welvarender indruk dan die van Sumatra, Java, Borneo en Celebes. De oogst, die gedeeltelijk reeds binnen is, staat er zeer goed voor: export naar de hongerende gebieden zal dan ook wellicht mogelijk zijn.

Zoo zal Lombok misschien zeer binnenkort reeds kunnen bijdragen tot het herstel van Nederlandsch-Indië.

uit BANDOENG

Immanuel Hospitaal.....

Het Immanuel Hospitaal van de Zending ligt aan den Kopoweg in Zuid-Bandoeng dat, naar men weet, maandenlang voor Nederlanders en Engelschen onbereikbaar was. Eind Maart zijn de terroristen uit Zuid-Bandoeng verdreven, maar men had hun vele dagen tijd gegeven om te rooven, te plunderen en te brandstichten.

Een voorbeeld van blinde vernielzucht: vóór men vertrok, heeft men in het magazijn van het Hospitaal bommen laten ontploffen, waardoor enorme hoeveelheden rijst, katjang-idjoe etc. verbrandden....

Een speciale correspondent van „Oost en West” schrijft ons uit Bandoeng:

Op Donderdag 28 Maart heeft de afdeling Roode Kruis Bandoeng het Hospitaal weer overgenomen. Alle, ongeveer 600 bedden waren nog onbeschadigd, maar alle bultzakken en matrassen waren vernield. En nergens werden klamboe's, gummizeilen, medische of chirurgische instrumenten of eetgerei aangetroffen. Ook de operatietafels in de operatie- en verloskundige zalen waren verdwenen.

Ook de tandheekkundige afdeling, de oogkliniek, de neus-, keel- en oorkliniek zullen van nieuwe apparaten voorzien moeten worden.

Daarentegen bleek de röntgenzaal, behalve het ontbreken der röntgenlamp, nog volkomen intact, evenals de apotheek en het laboratorium. Direct bruikbare medicamenten waren nog slechts in kleine hoeveelheden aanwezig, terwijl de medicijnen en verbandstoffen in het magazijn grootendeels of verbrand of weg bleken te zijn. Het magazijn heeft het ergste geleden; in de meeste zalen hiervan heeft men bommen laten ontploffen.

De Kinderafdeeling was, behalve matrasjes en klamboe's, nog in orde. De geheele waterleiding, op enkele vernielde kranen na, functioneerde, maar het elektrische net en de telefonen waren geschonden.

De schoonmaak en het weder inrichten van het Immanuel-Hospitaal zullen eenige weken in beslag nemen. Japansche corveeërs zijn hiertoe aangewezen, terwijl ook in de bewaking en de transportmiddelen van het hospitaal voorzien wordt.

Voorloopig zijn Dr. Veldhuizen, twee Chineesche artsen, een intendant, negen verpleegsters, een verpleger aan het hospitaal verbonden, terwijl reeds thans een Indonesische mantri zich met een aanbeveling van een arts kwam aanmelden. Behalve dezen zal voorloopig Chineesch personeel worden aangenomen. Het Immanuel-Hospitaal en de daar weder in te stellen polikliniek zullen toegankelijk zijn voor personen van alle landaarden.

Boeken *over Indië*

Mr. T. M. A. van Löben Sels: „Het ontstaan van de republiek Indonesia." S. Gouda Quint, Arnhem 1946

Een brochure, die bedoeld was als voorlichting van Engeland en Amerika en die een rechtvaardiging behelst van het Nederlandsch bestuur in Indië. Kort: de geschiedenis van Indië, de oorlog met Japan, toespraken van Soekarno, het tot stand komen der Republiek en een vijftal zeer rustige conclusies.

De schrijver maakt scherp onderscheid tusschen nationalist en terroristen; de eersten zullen in hun strijd tegen de laatste geholpen moeten worden. Opmerkelijk is, dat de schrijver — die geenszins vijandig staat tegenover de met Sjahrir beraamde overeenkomst — het onbegrijpelijk acht, waarom hier te lande de Regeering de juiste gegevens omtrent hetgeen onder de Japansche bezetting in Indië gebeurde niet bekend maakte.

Wat men nog zou willen vernemen: is dit boekje in Engeland en Amerika verspreid?

Dr. Ir. N. H. van Harpen: „De ontrooming van Hevea-latex." — W. van Hoeve, Deventer.

De uitgave van het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer, een studie om naast het mechanisme van de ontrooming, ook dat van de ontrooming van de latex uit de elementaire fysieke beginselen op te bouwen, werd tijdens den oorlog gedrukt, kon toen niet verschijnen en kan nu te pas komen, zoodra er op Java en Sumatra weer van normale rubberproductie, met of zonder ontrooming, sprake kan zijn....

R. M. Notosoetarso: „Het drama van Indië". Uitgave van „Indië in Nood", 1946.

R. M. Notosoetarso is van hoogen adel, hij is Javaan, hij was vele jaren Volksraadslid, hij is een overtuigd Christen, hij gelooft in nauwe samenwerking van Indië en Nederland, hij vertoeft hier te lande. Hij schrijft:

„Ik ben er van overtuigd, dat een onafhankelijk Indonesië op dit oogenblik catastrophale gevolgen voor Indonesië met zich zou brengen".

Wellicht wordt nog eens een verklaring gegeven van het feit, dat met deze Javaansche figuur, en met Javanen als mr. Slamet en zoo vele anderen, géén overleg — op de Hooge Veluwe of waar dan ook — gevoerd wordt en dat zij hun meening slechts in brochures, of in rekesten aan H. M. de Koningin, tot uiting kunnen brengen.

Mr. A. van Traa: „Suriname 1900—1940". W. van Hoeve, Deventer, 1946.

Het is zeer nuttig, dat dit uitnemende boek over de ontwikkeling in Suriname in de eerste veertig jaar van deze eeuw, vol deugdelijke gegevens en fraaie foto's, thans verschenen is. Vooral, omdat het een achtergrond kan geven voor begrip en inzicht in de ontwikkeling van de volgende zes jaar, en in hetgeen in de naaste toekomst voor, in en door Suriname moet geschieden. Men zou dit boek in handen van vele Nederlanders wenschen en verplichte lectuur op alle middelbare scholen!

Heden verscheen:

„Nederland helpt Indië"

door Tineke Hofman-de Vries

Een bundel Indische Schetsen, uitgegeven ten bate van het Comité: „Nederland helpt Indië".

Door dit fijne boekje te koop, steunt U onze landgenooten, die onder moeilijke omstandigheden in ons Indië verblijven moeten houden.

Fraai geïllustreerd en gecartonneerd Prijs f 2,50.

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de
UITGEVERS ERVEN A. DE JAGER

Oude Ebbingestr. 44¹ (in de gang), Groningen. Tel. 20135

Oost - West

KOLEN KEMELING

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243

Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811

Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Brengt leden aan!

Het ledental blijft stijgen. Het stijgt, maar niet snel genoeg. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West" is de oudste en eenige vereeniging in Nederland, die zich al sinds meer dan veertig jaar de versterking der cultureele banden tusschen Indië en Nederland ten doel stelt.

Thans neemt de belangstelling voor Indië sterk toe en thans is het de tijd, haar blijvend te behouden en te versterken in onze vereeniging.

Nu voor Nederland en Indië alles op het spel staat, nu de ernstigste gevaren overwonnen moeten worden, doen wij een beroep op alle leden: „brengt leden aan!"

Richt een krachtige, persoonlijke aansporing tot al Uw vrienden en bekenden. Ook als zij nog nooit in Indië waren! Wekt hun aandacht op. Uit die aandacht groeit belangstelling en daaruit: liefde voor Indië. En dat zal straks de groote kracht zijn, die wij noodig hebben.

Het ledental bedraagt nu om en bij de 12.000. Laten het er vóór Pinksteren 20.000 zijn! Geeft uw nummer van het orgaan ter lezing; vraagt gratis proefnummers aan bij de Secretariaten. Vergroot het ledental van „Oost en West" en gij doet iets voor Indië!

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

(DEVIEZENBANK)

HOOFDKANTOOR: AMSTERDAM, VIJZELSTRAAT 32
70 kantoren in Nederland

ALLE BANK-, EFFECTEN-
EN ASSURANTIEZAKEN

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

Oost West - Thuis Best

met *C. Jamin* 't allerbest!

*Tegen de risico's
van het werken in de tropen*

is een levensverzekering een wijze en
noodzakelijke voorzorg. Vraag inlich-
tingen aan de Maatschappij, die in de
Indische Verzekeringswereld de belang-
rijkste plaats inneemt:

N.V. LEVENSVZERKERING M.I.J.

NILLMIJ VAN 1859

Paleisstraat 9, Telef. 117240, Den Haag

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

Bankierskantoor M. de Jong & Zn.

Directeuren:

Dr. JOS. JANSSENS, Drs. H. C. DE LINT

MOLENSTRAAT 15a,
DEN HAAG

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een
beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten
in Indië en Thailand, die dringend behoefte hebben aan
recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten,
ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned.
Roode Kruis, dat voor onmiddellijke doorzending zorgt.

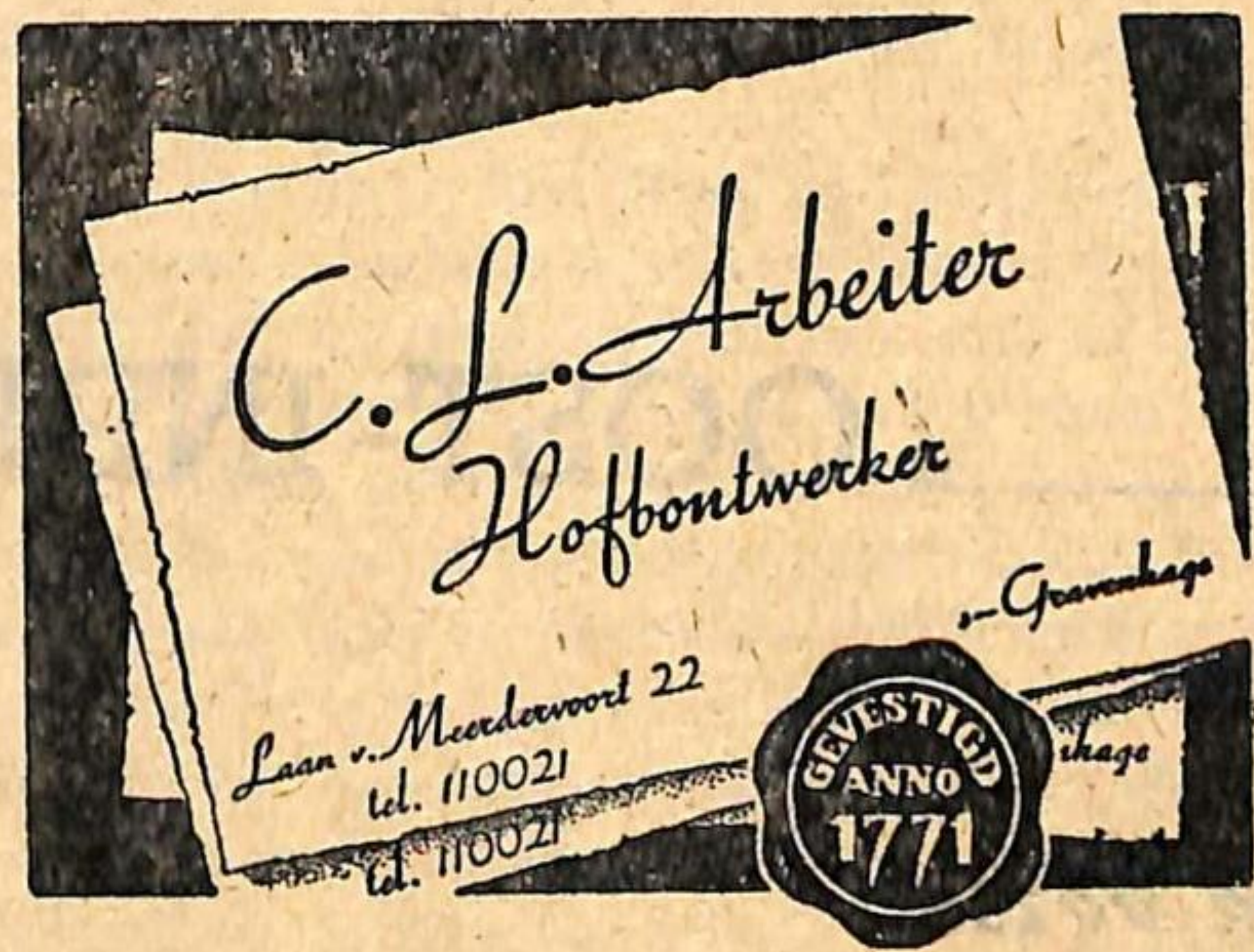
W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyramontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 Vestigingen in Nederland

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Restaurant

SAUR

Annex

Oester- en Snackbar

Lange Voorhout 51 Den Haag,
Telefoon 116020

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag
TAVERNE - RESTAURANT
alwaar de keuk en op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

PERSOONLIJKHEDEN
GEVRAAGD!

ER worden persoonlijkheden gevraagd! Want onderzoeken aan vele universiteiten hebben bewezen, dat het succes van groote zakenlieden voor 85% aan hun **Persoonlijkheid** moet worden toegeschreven en slechts voor 15% aan kennis. Dalmeijer's Psychologische Persoonlijkheidskursussen bouwen Uw persoonlijkheid op. Zij geven U innerlijke harmonie, versterken Uw zelfvertrouwen, wilskracht en besluitvaardigheid, verhoogen Uw werkkraft en concentratie-vermogen, zij brengen Uw persoonlijkheid tot volle ontplooiing. Dan pas staat de weg naar

succes voor U open, want persoonlijkheden worden altijd gevraagd en zijn er nog altijd te weinig. Dalmeijer's schriftelijke cursussen, die U per post worden toegezonden, hebben reeds meer dan 30 jaar duizenden naar meer levensgeluk en succes gebracht. Vul vandaag nog onderstaanden Bon in en U wordt volledig ingelicht.

BON

(langs deze lijn afknippen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos uitgebreide inlichtingen over Uw Psychologische Persoonlijkheidskursussen.

NAAM

STRAAT

No.

ADRES

(invullen in drukletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels, aan: Dalmeijer's Kursussen, Afdeling O.W. 1046 Koninginneweg 182, Amsterdam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.

